

Leerlingmateriaal – Werk aan de winkel!

Inleiding

Na de Tweede Wereldoorlog was Limburg bevrijd, maar zeker nog niet “klaar”. Huizen lagen in puin, bruggen waren opgeblazen, gezinnen waren uit elkaar gerukt en het bestuur moest opnieuw worden opgebouwd. Tegelijkertijd waren er spanningen: mensen die met de Duitsers hadden samengewerkt, werden opgepakt, verschillende groepen probeerden de orde te herstellen en niemand wist precies hoe de toekomst eruit zou zien.

In deze les onderzoek je hoe Limburg werd opgebouwd na de oorlog, welke keuzes daarbij moesten worden gemaakt en waarom wederopbouw meer was dan alleen het herstellen van gebouwen.

Vernielde Sint Servaasbrug, Maastricht 1944. Rijdsdienst voor Cultureel Erfgoed. Via Wikimedia Commons, CC BY-SA 4.0

Intro-opdracht – Wat moet eerst?

Het is voorjaar 1945. Je bent lid van het gemeentebestuur van een Limburgs dorp dat zwaar getroffen is door de oorlog. Er is chaos, maar je kan niet alles tegelijk aanpakken:

- Huizen zijn verwoest;
- Bruggen en wegen zijn kapot;
- Sommige inwoners worden verdacht van samenwerking met de Duitsers;
- Er is voedseltekort;
- Het bestuur werkt nog niet goed.

Je mag slechts drie maatregelen tegelijk uitvoeren. Kies en rangschik ze van meest dringend (1) naar minst dringend (3):

- Vernielde huizen herstellen
- Bruggen en wegen repareren
- Collaborateurs opsporen en berechten
- Verkiezingen organiseren
- Scholen heropenen
- Spoorlijnen en vervoer herstellen

Vragen

1. Welke drie keuzes maak je?

2. Waarom zet je deze bovenaan?

3. Welke problemen blijven voorlopig bestaan?

Opdracht 1 – Wederopbouw in kaart

Na de bevrijding van Limburg was de oorlog voorbij, maar het normale leven nog lang niet terug. Overal waren sporen van verwoesting zichtbaar en er heerste grote onzekerheid. Tegelijkertijd moest het dagelijks leven weer op gang komen. De wederopbouw ging daarom niet vanzelf en verliep stap voor stap, met keuzes en spanningen.

Je gaat onderzoeken hoe de wederopbouw in Limburg na 1945 werd aangepakt. Maak een schema, poster of infographic waarin je laat zien wat er hersteld moest worden, waarom dat belangrijk was en hoe de chaos na de oorlog daarbij een rol speelde.

Je werkt met **vier categorieën**. Per categorie moet je laten zien:

- Wat er kapot, ontwricht of problematisch was;
- Waarom herstel noodzakelijk was;
- Wie hierbij betrokken waren (bijvoorbeeld overheid, inwoners, leger);
- Hoe de naoorlogse chaos het herstel bemoeilijkte of vertraagde.

Categorie 1 – Woningen

Beschrijf:

- Hoeveel huizen beschadigd of verwoest waren;
- Waarom er direct woningnood ontstond;
- Welke rol de babyboom speelde;
- Waarom jonge gezinnen extra hard werden geraakt.

Laat zien dat woningbouw niet alleen een praktisch probleem was, maar ook een sociaal probleem.

Categorie 2 – Infrastructuur

Beschrijf:

- De schade aan bruggen, wegen, spoorlijnen en de Maas;
- Waarom vervoer en verbindingen prioriteit hadden;
- Welke gevolgen kapotte infrastructuur had voor voedsel, werk en handel.

Benoem waarom zonder goede infrastructuur de wederopbouw van andere sectoren nauwelijks mogelijk was.

Categorie 3 – Bestuur en orde

Beschrijf:

- Waarom er direct na de bevrijding chaos en onduidelijkheid was over wie de macht had;
- De rol van het Militair Gezag;
- Arrestaties van mensen die met de Duitsers hadden samengewerkt;
- Waarom het organiseren van verkiezingen belangrijk was voor herstel van vertrouwen.

Laat zien dat wederopbouw ook ging over recht, gezag en vertrouwen.

Categorie 4 – Dagelijks leven

Beschrijf:

- Voedseltekorten en schaarste;
- Mensen met oorlogstrauma's;
- Pogingen om het leven van vóór de oorlog weer op te pakken;
- Hoop op verandering en een betere samenleving.

Geef aan dat wederopbouw ook ging over mentale en sociale herstelprocessen.

Vorm en eisen

- Je gebruikt kopjes, pictogrammen, pijlen of kleuren om overzicht te creëren.
- Je verwerkt minimaal één oorzaak en één gevolg per categorie.
- De naoorlogse chaos moet bij alle categorieën zichtbaar terugkomen.

Verdiepingsvraag

Waarom was het herstellen van orde en vertrouwen net zo belangrijk als het herstellen van gebouwen?

Begrippenkaart: begrijpen wat er gebeurde

Om de wederopbouw goed te begrijpen, moet je de belangrijkste begrippen kennen. Voeg daarom aan opdracht 1 'wederopbouw in kaart' ook begrippen toe. Bij elk begrip noteer je:

- een korte uitleg in je eigen woorden;
- een voorbeeld uit Limburg na 1945.

Begrippen

Wederopbouw	Naoorlogse chaos
Militair Gezag	Collaboratie
Verzuiling	Doorbraak
Infrastructuur	Babyboom

Extra opdracht

Verbind minimaal drie begrippen met pijlen en leg uit hoe ze met elkaar samenhangen.

Afsluitende reflectievraag

Beantwoord in 6–8 zinnen:

Waarom was de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog niet alleen een technisch probleem, maar ook een sociaal en politiek probleem?

Gebruik:

- Voorbeelden uit de opdrachten;
- Minimaal twee begrippen van de begrippenkaart.
